

ויתור אינטימי

על מרגו פארן: **מבטן העיר העגולה**, ספרי גוזוטר 2008, 108 עמ', **קולנוע בכיכר**, ספרי גוזוטר 2010, 61 עמ'

כשהגיעו לידי לראשונה, הופתעתי למראה שני ספריה של מרגו פארן, שנראים כאילו נעשו בעבודת יד. הספרים כוללים את שיריה ותצלומי כמה מצוירות היפים, והם כרוכים בכריכה קשה שעליה נכתב בטוש לבן שם הספר והמחברת. הספרים יפים ואינטימיים, מעין הוצאה ביבליופילית למחצה, לא מקצועית כמו הספרים המוקפדים של הוצאת 'אבן חושן', למשל. הם מזכירים בחזותם ספרי ספרייה שנכרכו מחדש לאחר שהתבלו. הם נראים כאילו נעשו על ידי ילדים משחקים במשחק שהמציאו, ונהנים כל כך, גם אם אין קהל רב למשחק שלהם.

שני הספרים: **מבטן העיר העגולה** (בידי עותק מספר 59 מתוך 100) ו**קולנוע בכיכר** (עותק 40 מתוך 50) מציגים משוררת ציירת, שהתבוננת הפלסטית והקונקרטיות הן נשמת אפה. השירה התיאורית שלה שואבת מהמשורר-רופא האמריקני ויליאם קרלוס ויליאמס, ששם לעצמו מטרה לכתוב במילים הפשוטות ביותר תיאורי יומיום. מקור

מרגו פארן

השפעה עברי הנו שירת אסתר ראב, שפארן חולקת עמה אהבה בעיקר לטבע, לעצים דוממים, ולבעלי חיים.

בעידן הצרכני אבדה לנו האינטימיות, ופורמט הספר, כמו גם השירים, מנסים להחזיר לנו אותה. כבר בשם הספר החדש, **קולנוע בכיכר**, יש צניעות ותיאוריות קונקרטיות. "את החתול הלבן / האמהי / לא ראיתי / כבר זמן / הוא כנראה / נעלם לאן / שהאחרים / ... הגעגועים אליו / הביאו אלי / את האהבה / לגברים אמהיים / ...". תיאור פשוט של געגוע לחתול רחוב, מתגלגל בסופו המפתיע לגעגוע ל"גברים אמהיים". והקרבה לבעלי חיים מופיעה גם בשיר הבא: "אולי הבנתי מאיפה בא הבכי / בבית אחד / קרוב לואדי / מיוער וסבוך / ברחוב שהוא / באמצע / העיר העגולה / ... בלילה / אורות מציצים / מכל הכיוונים / מן המורדות / שהתמלאו בבתי / שאורותיהם מחייכים / ... מן הבית ההוא / יצאתי בלילה / והבכי הכה בי / ... נודע לי / שתנים / גרים שם / בואדי / בין העצים והשיחים / הם בוכים בלילה / ..."; לכאורה תיאור פשוט, שמעט מבדילו מהסתמי, אשה אחת שומעת תנים

אושר נחמני

פרסום ראשון

עוד איש עוד רגע

עוד איש עוד רגע בא לעולם.
רופא מחזיק, מושך ומניח אותו
במקומו הטבעי בין אביו לאמו.
בכי דק, נשימה קלה
כתמי הדם עוד על העור הרך.
המלה ותנועת מבקרים. זרי פרחים מנחים.
שנים מן הפית יצאנו, שלשה שבים.

עוד איש עוד רגע בעולם הבא.
בכי דק, נשימה קלה
מנקה הרופא את כתמי הדם שעל העור הרך.
מבקרים מחזיקים, מושכים ומניחים אותו
במקומו הטבעי בין אביו לאמו.
המלה ותנועה, זרי פרחים מנחים,
שלשה מן הפית יצאנו, שנים שבים.

מייללים. אבל הצורך העדין של בתי העיר עם האורות המחייכים, הופך את יללת התנים (הטבע) למטאפורה של הצער המודחק בחיי העיר, והעצב האסור בחיים המודרניים. והשיר הלירי שצניעותו ממש 'ברצפה': "בעיר התחתית / בתי האבן / שליך בתי המלאכה / מעוררים את / געגועי / לבית." רישום קטן של געגוע. ועוד אחד: "הם גרו / בבית / שהציץ / מתוך האבקים / של בית החרושת / למלט / אבל / בלי כאב מדכא / כי הרוח הזכוכיתית / עוד הסתובבה שם / בזמן ההוא." כשמשוררים קולטים אינטימיות של מקום באהבתם למילים, גם בית חרושת למלט יכול להיות מקום יפה וחי, בעיקר אם מבקרת שם "רוח זכוכיתית".

לא כל השירים עוברים טרנס-פורמציה אמנותית מרישום אישי לאובייקט אסתטי בלתי תלוי. חלקם נותרים זיכרונות פרטיים או גולשים לבנאליות, שהיא הסכנה האורבת למי שכותב שירים פשוטים ו"עירומים" כמעט מאמצעים ספרותיים כמו חריזה, דימויים ומטאפורות.

הספר המוקדם יותר מבין השניים, **מבטן העיר העגולה** (2008) מכיל כמה שירים כאלה: "גם להיות / מכסה / זה משהו / אפילו / מכסה / שטוח / לגמרי", או "מתכוננת למסע / שלי / עושה הכנות / מכינה דרכון / צ'כי / ... לאט לאט / משילה / פחדים / ועד מעט / אני מוכנה / למסע." בשיר קיימים אותם המרכיבים של השירים היפים של פארן, פשטות, תיאור קצר, אהבה לפרטים, אבל במקרה הזה השיר נשאר רישום ביוגרפי, שמוטב היה לו להישאר ביומן. בספר זה גם סיפורים קצרים, שכמו בשירים, אלה המתמקדים בזיכרונות ביוגרפיים הם הטובים פחות, ואלה המזקקים מטאפיזיקה מפרטי היומיום, חזקים יותר.

אבל הנה עוד כמה שירים יפים: "אפילו את נדידת הציפורים / הקטנות / שהגיעו לעץ / הענק / בעתלית / בשעת אחר-צהריים / מוקדמת / ... אנחנו לא יודעים / אז איך אדע / מנין באתי." שיר חכם וקטן על אפסות הידיעה האנושית, שלא היה מבייש את אסתר ראב הגדולה. או שיר קצר אחר התופס את כל שיגעון הנדל"ן התוקף את הציונות 2010 בכמה שורות: "שניהם הלכו / על החוף / שני גברים / שצעדיהם מטביעים / צורת כפות רגלים / עמוקה בתוך / החול / הם הלכו במהירות ... והאחד אמר לשני / 'אני, בית מרים / במאה וחמישים / אלף דולר / ואני / קראתי ידיעה / שבתל-אביב / מתוכננים

ספסלים / שההומלסים / לא יוכלו לשכב / עליהם יותר / ...". השיר מתחיל כטיול פסטורלי של שני גברים בים, תמונה לירית, ונגמר באכזריות הקפיטליזם של ימינו. מוטיב חוזר בשירי פארן הנו חיפוש בית נפשי ופיזי, מקום שבו הנשמה מרגישה בבית. והנידחות דווקא רצויה לה: "סוף סוף הבנתי / משהו / מן הצער / הגדול / שכמעט הכניע / אותי / ... חשוב לי / להיעזב / ולהישכח / כדי / ללכת / אל הדרכים / שבמדבריות."

פארן היא משוררת של מקומות, כמו סבינה מסג, מלכת הכינרת, ובשיר קטן ובלתי פוליטי לכאורה, נחשפת אהבת אנוש חוצה גבולות לאום וגזע: "עוד כשהייתי ילדה / חשבתי שמכיוון שפרעם / תבוא הצלתי / ואילו עתה / לעת הסיפים הזה / אני שוב מגששת את / דרכי / למנזר / של נזירות שכנראה / תהיינה גם / ערביות / ..."; ההצלה מגיעה מהזרים, ערבים ונוצרים.

מאחר שלא תוכלו למצוא את הספרים בשום חנות, אני מרשה לעצמי להציע את המייל של המשוררת כפי שהוא מופיע בספר: margo18@netvision.net.il; שירת פארן מוצאת יופי בפניות נידחות של הטבע העירוני, יופי ארוז בכריכה קשה, שעליה מצוירים בטוש לבן שמות הספרים שנגזרו אולי לנידחות מבורכת.

יובל גלעד